

Gondolatok a százhalombattai népmese-konferencián elhangzottokról „A talpukra eső szavak embert faragnak”

◆ Kocsisné Rabati Éva

Az ún. keleti kultúrákban mindig is jelen voltak a mesék a nevelésben, ennek középontjában pedig mindig a közösségi társadalmak erkölcstana és hagyományaik átadása szerepelt.

Európában más volt a szerepe a mesemondásnak: egyrészt az ismeretátadás, másrészt a szellemi gyökerek megőrzése. „A kollektív kulturális felejtés nemzetünk pusztulását okozza.” (Nagy Attila)

A világ bármely részén élő mesemondó az ismeretátadás leghatékonyabb módszerét választja, amit a XX–XXI. századi nevelési-oktatási rendszerünk gyakran elfelejt. A legkülönbözőbb tanulási tartalmak és a sokrétű részképesség-fejlesztések szorításában úgy érzem, hogy nem fordítunk kellő figyelmet népmeséinkre, melyek pedig úgy közvetítenek örök emberi értékeket és ismereteket, hogy azok képszerűségüknél fogva könnyen megjegyezhetők, és nem utolsó sorban szórakoztatók is.

A mesélés évszázadokon keresztül a felnőttek közösség-összetartó, együttes élménye volt. Mesék által közvetett módon tanulták meg helyüket a világban, az életfeladataikat, ugyanakkor ezek a mesék szilárd és megkérdőjelezhetetlen erkölcsi tartást hordoztak. A jól kiválasztott meséknek és a jól mesélő felnőtteknek ma is központi helyen kell lenniük gyermekeink mindennapi életében. Neves olvasáskutatók (Nagy Attila, OSZK) riasztó adatai mutatják az olvasás háttérbe szorulását és a gyermekek szövegértési nehézségeit. Mesekutatók megfigyelései szerint az olvasás sikere nagymértékben függ attól, hogy a gyermek élete első éveiben és az óvodai nevelés során mennyi és milyen mesét hallgat, illetve vesz-e a kezébe könyvet. Az olvasóvá nevelés ugyanis nem az óvodában kezdődik! Abból a kisgyermekből, aki mese- és beszédhiánnyal érkezik az intézményekbe, majdnem bizonyosan nem válik olvasó gyermek: „nem-olvasó” felnőtt lesz! Az olvasóvá nevelés első-

számú felelőse: a család, amely példát mutat az olvasás, a könyvek szeretetével, tiszteletével, de leginkább a meséléssel. „A jól olvasó gyermek törvényszerűen a családi kultúra hordozója.” (Nagy Attila)

Gyermekeink mesehallgatás során tanulják meg a koncentrációt, ami az iskolai szövegértés alapja, folyamatosan működik fantáziájuk: elképzelik, látják, amit hallanak. Ugyancsak ez a fantáziaműködés szükséges ahhoz, hogy a későbbiekben az olvasás ne gyötrelme, hanem öröm legyen számukra. Általa kiválóan fejleszhető a szókinccs, és észrevétlenül tanulják meg azt, hogyan szerveződik egésszé a szöveg, hogyan lesz az egymás után sorakozó szavakból és mondatokból összefüggő történet. A szülők nagy többsége nincs tisztában a mesék személyiségfejlesztő hatásával és ez nekünk, pedagógusoknak is nagy felelősségünk. Mese alatt általában a tévén vagy DVD-n lejátszott, gyermekeknek szóló történeteket értik, pedig micsoda különbség van az édesanya vagy édesapa ölében végighallgatott mese és a képernyőn sugárzott rajz vagy a 3D-s technikával készült filmek között! Az előbbinél a biztonságon túl gyermekeink átélik az együttmesélés élményét, hallják a történetet, ugyanakkor hozzárendelik a belső képi világukat. Tudjuk jól, hogy a belső képek kialakulása közben öröm „termelődik”, ez pedig a megfelelő agyi működés feltétele.

Gyermekeink a jó mesék által olyasmit tanulhatnak meg, amit máshogyan nem, ugyanis sűrített formában tükrözik azt a világot, amely sokszor nehezen érthető és feldolgozható. ■